

พจนานุกรมการแสวงหาและการใช้สารนิเทศของผู้ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาสตรีในประเทศไทย

นางสาวชฎาภา เอี่ยมอุไร

ศูนย์วิทยพัชยากร

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-582-628-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019735 I14315256

INFORMATION SEEKING BEHAVIOR AND INFORMATION USE OF
WOMEN DEVELOPMENT WORKERS IN THAILAND

Miss Chayapa Iam-urai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

1993

ISBN 974-582-628-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์ พฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารนิเทศของผู้ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาสตรี
ในประเทศไทย

โดย นางสาวชญาภา เอี่ยมอุไร
ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์อัมพร ทิระระ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาคตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

[Handwritten signature]

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วิชัยรักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

[Handwritten signature] ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ไม่น่ายกิจ)

[Handwritten signature] อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์อัมพร ทิระระ)

[Handwritten signature] กรรมการ
(รองศาสตราจารย์กล่อมจิตต์ พลายเวช)

[Handwritten signature] กรรมการ
(อาจารย์ ดร.พิมพ์ร่ำไพ เปรมสมิทธิ์)

ชญาภา เอี่ยมอุไร : พฤติกรรมการแสวงหาและการใช้สารนิเทศของผู้ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาสตรีในประเทศไทย (INFORMATION SEEKING BEHAVIOR AND INFORMATION USE OF WOMEN DEVELOPMENT WORKERS IN THAILAND) อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ. อัมพร ทีชะระ, 164 หน้า. ISBN 974-582-628-6

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้สารนิเทศในการปฏิบัติงานและปัญหาของผู้ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาสตรีในประเทศไทยเกี่ยวกับแหล่งสารนิเทศ เนื้อหา รูปแบบ ภาษา และความทันสมัยของสารนิเทศ

ผลการวิจัยพบว่าผู้ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาสตรีส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการใช้สารนิเทศเพื่อประกอบการปฏิบัติงาน แหล่งสารนิเทศที่ใช้พบว่าใช้แหล่งสารนิเทศบุคคล โดยใช้เพื่อนหรือผู้ร่วมงานมากที่สุด โดยมีเนื้อหาของสารนิเทศที่ใช้ 3 สาขาหลัก ได้แก่ สตรีกับอาชีพ สตรีกับเศรษฐกิจ และสตรีกับสังคมและวัฒนธรรม รูปแบบและภาษาของสารนิเทศพบว่าส่วนใหญ่ผู้ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาสตรีใช้สารนิเทศในรูปแบบหนังสือและใช้ภาษาไทย และความทันสมัยของสารนิเทศที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นสารนิเทศที่ตีพิมพ์ปัจจุบัน-1 ปีที่ผ่านมา

วิธีการแสวงหาสารนิเทศพบว่าผู้ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาสตรีใช้วิธีการแสวงหาสารนิเทศหลายวิธีประกอบกัน ได้แก่ การขอเอกสารจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง การสนทนากับเพื่อนหรือผู้ร่วมงาน และการอ่านบทความในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร

ปัญหาหลักที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาสตรีประสบในการใช้สารนิเทศได้แก่ การไม่มีเวลาที่จะใช้ค้นคว้าสารนิเทศ ตลอดจนความยุ่งยากในการติดต่อเพื่อเข้าใช้สารนิเทศจากหนังสือพิมพ์หรือสถานวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งเป็นผลมาจากการขาดระบบศูนย์กลางในการจัดเก็บและบริการสารนิเทศ

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์.....
สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์.....
ปีการศึกษา2535.....

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C210433 : MAJOR LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

KEY WORD : INFORMATION / SEEKING / USE / WOMEN/ WORKERS

CHAYAPA IAM-URAI : INFORMATION SEEKING BEHAVIOR AND INFORMATION USE OF WOMEN DEVELOPMENT WORKERS IN THAILAND. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. AMPORN TIKHARA. 164 pp. ISBN 974-582-628-6

The purpose of this research is to study the information use of women development workers in Thailand and their problems concerning information sources, subjects, formats, and up-to-dateness.

Research results that the important objective of information use is for appropriateness in working. The sources consulted is interpersonal source, i.e. friends and colleagues; women and occupations, women and economics, women and society and culture are 3 subject areas used in priorities. The format and language women development workers are familiar with are textbooks and Thai, while the up-to-dateness of the information needed is about 1 year.

A combination of methods is used in information seeking; sending requests to related organizations for their publications, a conversation with friends and colleagues, reading articles in newspapers and magazines.

Important problems confronted are inadequacy of time, both for the women development workers themselves and the consultants as well as inconvenience in contacting the mass media sources for the use of their information. These problems are results of the lack of information system for storage and services.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์.....	ลายมือชื่อนิสิต.....
สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์.....	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา 2535.....	ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณา ความช่วยเหลือและความอนุเคราะห์อย่างดียิ่งจากบุคคลหลายท่าน ท่านแรกได้แก่ รองศาสตราจารย์อัมพร ทีชะระ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆในการเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ณ โอกาสนี้ และกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นงลักษณ์ ไม่น่าอภิจ รองศาสตราจารย์ถ่อมจิตต์ พลาชเวช และอาจารย์ ดร.พิมพ์ร่ำไไพ เปรมสมิทธิ์ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และได้เสนอข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และท้ายสุดนี้ขอขอบพระคุณคุณศรีวัฒนา จุลชาติ ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (กสส.) และเจ้าหน้าที่ กสส. ทุกท่านที่สนับสนุนการวิจัยครั้งนี้มาโดยตลอด ตลอดจนขอขอบคุณผู้ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาสตรีทุกท่านที่ได้กรุณาสละเวลาในการตอบแบบสอบถามทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้

ตลอดเวลาของการศึกษาและการทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากอาจารย์ในภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ทุกท่านและได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนๆที่เรียนร่วมกันมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณและขอขอบคุณ ด้วยความสำนึกในความกรุณาที่ได้รับตลอดมา และเนื่องจากทุนการวิจัยครั้งนี้บางส่วนได้รับจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
ชญาภา เอี่ยมอยู่ไร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญตาราง	จ
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
สมมติฐานของการวิจัย	3
วิธีดำเนินการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	5
คำอธิบายศัพท์ในการวิจัย	5
2. ทัศนวิสัยวรรณกรรม	7
ความสำคัญของการพัฒนาสตรี	7
หน่วยงานพัฒนาสตรีในประเทศไทย	8
ศูนย์ข้อมูลสตรีในประเทศไทย	16
การศึกษาผู้ใช้	25
งานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการแสวงหาและการใช้สารนิเทศ	26
งานวิจัยเกี่ยวกับสตรีในประเทศไทย	32
3. วิธีดำเนินการวิจัย	33
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	33
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	35
การเก็บรวบรวมข้อมูล	37
การวิเคราะห์ข้อมูล	38

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	39
ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม	39
ตอนที่ 2 การใช้แหล่ง เนื้อหา รูปแบบ ภาษา และความทันสมัยของสารนิเทศ	43
ตอนที่ 3 วิธีการแสวงหาสารนิเทศและปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศ	77
ตอนที่ 4 การใช้สารนิเทศในการปฏิบัติงานและปัญหาในการใช้สารนิเทศใน การปฏิบัติงาน	85
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	89
สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล	90
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ	102
แนวทางการวิจัยในอนาคต	104
รายการอ้างอิง	105
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก แบบสอบถามภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	110
ภาคผนวก ข รายชื่อหน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาสตรีในประเทศไทย.....	136
ประวัติผู้เขียน	164

ศูนย์วิทยพักร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย	34
ตารางที่ 2 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามหน่วยงาน	40
ตารางที่ 3 จำนวนประสบการณ์ในการทำงานพัฒนาสตรีของผู้ตอบแบบสอบถาม	40
ตารางที่ 4 สาขาของงานด้านการพัฒนาสตรีที่ผู้ตอบแบบสอบถามรับผิดชอบ	42
ตารางที่ 5 วัตถุประสงค์ในการใช้สารนิเทศของผู้ตอบแบบสอบถาม	43
ตารางที่ 6 การใช้แหล่งสารนิเทศของผู้ตอบแบบสอบถาม	44
ตารางที่ 7 การใช้แหล่งสารนิเทศสถาบันของผู้ตอบแบบสอบถาม	45
ตารางที่ 8 การใช้แหล่งสารนิเทศบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	46
ตารางที่ 9 การใช้แหล่งสารนิเทศสื่อมวลชนของผู้ตอบแบบสอบถาม	46
ตารางที่ 10 การใช้แหล่งสารนิเทศของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามหน่วยงานที่สังกัด	47
ตารางที่ 11 การใช้แหล่งสารนิเทศของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์ใน การทำงานพัฒนาสตรี	49
ตารางที่ 12 สาเหตุในการใช้แหล่งสารนิเทศสถาบันของผู้ตอบแบบสอบถาม	50
ตารางที่ 13 สาเหตุในการใช้แหล่งสารนิเทศบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	51
ตารางที่ 14 สาเหตุในการใช้แหล่งสารนิเทศสื่อมวลชนของผู้ตอบแบบสอบถาม	52
ตารางที่ 15 การใช้สารนิเทศในเนื้อหาสาขาวิชาด้านการพัฒนาสตรีของผู้ตอบแบบสอบถาม	53
ตารางที่ 16 การใช้สารนิเทศในเนื้อหาสาขาวิชาด้านการพัฒนาสตรีของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามหน่วยงานที่สังกัด	56
ตารางที่ 17 การใช้สารนิเทศในเนื้อหาสาขาวิชาด้านการพัฒนาสตรีของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานพัฒนาสตรี	59
ตารางที่ 18 การใช้สารนิเทศในเนื้อหาสาขาวิชาอื่นนอกเหนือจากสาขาการพัฒนา สตรีของผู้ตอบแบบสอบถาม	62
ตารางที่ 19 ความทันสมัยของสารนิเทศที่ผู้ตอบแบบสอบถามใช้	63
ตารางที่ 20 ความทันสมัยของสารนิเทศที่ผู้ตอบแบบสอบถามใช้ จำแนกตามหน่วยงาน ที่สังกัด	64

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 21 ความทันสมัยของสารนิเทศที่ผู้ตอบแบบสอบถามใช้ จำแนกตามประสบการณ์ ในการทำงานพัฒนาสตรี	65
ตารางที่ 22 ภาษาของสารนิเทศด้านการพัฒนาสตรีที่ผู้ตอบแบบสอบถามใช้	66
ตารางที่ 23 ประเภทและภาษาของสารนิเทศด้านการพัฒนาสตรีที่ผู้ตอบแบบสอบถามใช้	67
ตารางที่ 24 สิ่งพิมพ์ด้านการพัฒนาสตรีที่ผู้ตอบแบบสอบถามใช้ จำแนกตามภาษาของสารนิเทศ	68
ตารางที่ 25 โสตทัศนวัสดุด้านการพัฒนาสตรีที่ผู้ตอบแบบสอบถามใช้ จำแนกตามภาษาของ สารนิเทศ	71
ตารางที่ 26 สารนิเทศด้านการพัฒนาสตรีในรูปแบบที่ใช้กับคอมพิวเตอร์ที่ผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ จำแนกตามภาษาของสารนิเทศ	72
ตารางที่ 27 ประเภทและภาษาของสารนิเทศด้านการพัฒนาสตรีที่ผู้ตอบแบบสอบถามใช้ จำแนกตามประเภทของหน่วยงานที่สังกัด	74
ตารางที่ 28 ประเภทและภาษาของสารนิเทศด้านการพัฒนาสตรีที่ผู้ตอบแบบสอบถามใช้ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานพัฒนาสตรี	76
ตารางที่ 29 วิธีการแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศสถาบันของผู้ตอบแบบสอบถาม	78
ตารางที่ 30 วิธีการแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	79
ตารางที่ 31 วิธีการแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศสื่อมวลชนของผู้ตอบแบบสอบถาม	80
ตารางที่ 32 การประสบปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศของผู้ตอบแบบสอบถาม	81
ตารางที่ 33 การประสบปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม ประเภทของแหล่งสารนิเทศ	81
ตารางที่ 34 ปัญหาที่ประสบในการแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศสถาบันของ ผู้ตอบแบบสอบถาม	83
ตารางที่ 35 ปัญหาที่ประสบในการแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศบุคคลของ ผู้ตอบแบบสอบถาม	84
ตารางที่ 36 ปัญหาที่ประสบในการแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศสื่อมวลชนของ ผู้ตอบแบบสอบถาม	85

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 37 การนำสารนิเทศที่แสงหามาได้ไปใช้ในการปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์	86
ตารางที่ 38 การประสมปัญหาในการใช้สารนิเทศในการปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถาม	86
ตารางที่ 39 ปัญหาที่ประสมในการใช้สารนิเทศในการปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถาม	87
ตารางที่ 40 สาเหตุที่ผู้ตอบแบบสอบถามไม่ให้นำสารนิเทศที่แสงหามาได้ไปใช้ ในการปฏิบัติงาน	88

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย